

אל מורנו ורבנו, הרב צבי יהודה הכהן קוק זצ"ל,
הופנו השאלות:

שאלה: לגבי רבנים המתערבים בפוליטיקה, האם זה יפה?
תשובה: "זה יפה מאד מצד הרבנים - שעל פי תורה מחויבים
להתערב בפוליטיקה. אחרת הם בוגדים. כתוב בתורה
לא תגורו!"

שאלה: מהי הדמות האידיאלית של רב בישראל בזמננו?
תשובה: "רב צריך להיות גאון בתורה, צדיק במעשיו
ומקדש השם במידותיו, שיודע להשפיע על הציבור
ולדבר אליו בשפתו, ולהיות מעורה בתוך העם. רב המקדש
את השם במידות, עליו נאמר: 'ישראל אשר כך אתפאר'.
בישיבת מרכז הרב' אנו משתדלים להכשיר רבנים אלה".

שאלה: בעקבות דברי הרב נתעורר פולמוס בציבור, ורבנים טענו
כי רבנים אינם צריכים לעסוק בפוליטיקה?
תשובה: "אינני מבקש רשותו של אף אחד. מה שהוא
צדק ואמת, אני מחויב להודיע ולפרסם על פי התורה.
הפוליטיקה של כלל ישראל היא תורה, היא קדושה".

עזבו את הפוליטיקה העולמית מאינס שיש בו רצון פנימי, עד אשר
תבוא עת מאשרה, שיהיה אפשר לנהל ממלכה בלא רשעה ונרפריות;
זהו הזמן שאנו מקווים. מובן הדבר, שפדי להגשימו אנו צריכים
להתעורר בכוחותינו בלבם, להשתמש בכל האמצעים שהזמן מביא: הכל
יד אל בורא כל עולמים מנהלת. אבל האחור הוא אחר מקרת, בתלה
נפשנו בתטאים האימים של הנהגת ממלכה בעת רעה. והנה הגיע
הזמן, קרוב מאוד, העולם יתפסם ואנו נוכל כבר להכין עצמנו, כי לנו
כבר אפשר יהיה לנהל ממלכתנו על יסודות השוב, החכמה, הישר
והנהגה האלהית הברורה. "עקב שלח לעשו את הפורפירא": "עבר
נא אדני לפני עבדו", איז הדבר פדאי לעקב לעסק בממלכה, בעת
שהיא צריכה להיות דמים מלאה, בעת שתובעת פשרון של רשעה. אנו
קבלנו רק את היסוד לפי ההכרח ליסוד אמה, וכינו שונמל יגוע הדתנו
ממלה, בגויים נתפזרנו, נזרענו במעמשי האדמה, עד אשר עת הזמיר
הגיע וקול התור ישמע בארצנו".

1. עניבת חיי הממלכה בגלות

כימינו מתחדשת לנו מלחמת מצווה, מצווה מלחמתית של צבאיות. זה לא היה כך במשך אלפיים שנה שבינתיים. בגלות לא היינו אנשי מלחמה. היתה לנו הפסקה באפשרות המלחמתית למשך אלפיים שנים.

מלחמתיות קשורה לפוליטיקה. בכל התורה, מלחמתיות היא עניין ממשלתי, ממלכתי, פוליטי. בפוליטיקה יש כל מיני שקרים ומעשי ניביות. בזמנו, היתה לנו ממלכה פוליטית במזרח התיכון הזה, כאחת הממלכות, ויחד עם זה ממלכה של תורה, קדושה ונבואה.

בממלכתיות יש ערוביה ותערובת עם הפוליטיקה. בשנות הגלות שבינתיים נטהרנו מהלכלוך שבפוליטיקה, נטהרנו כעל כורחנו. מתוך גלותנו - התרחקנו מארצנו, ולא היינו עסוקים בפוליטיקה.

"עזבו את הפוליטיקה העולמית מאונס", כעל כורחנו, לא מרצון. יש תשובות בהלכה שיש אונס הנחשב כמו רצון. עזבו מאונס, אך בתוך האונס הזה, בדיעבד, מתגלה הרצון. לפעמים שומעים שדבר מסויים קרה בדיעבד ככה וככה. אבל יש מצבים בהם מתגלה שהבדיעבד הוא לכתחילה. בתוך הבדיעבד - מתגלים דברים גדולים מאוד, שלא היו מובנים קודם. "עזבו את הפוליטיקה העולמית מאונס", אבל במידה מסוימת, זה אונס שיש בו גם רצון. לא רצון גלוי, אלא רצון נסתר פנימי, כי יש קושי, סומאה ולכלוך בפוליטיקה. בזמן היותנו מדינה, היינו מוכרחים להמשיך בממלכתיות שבפוליטיקה העולמית. במשך הזמן היתה הפסקה, אמנם לא תמיד מתוך מצבים נעימים.

"עזבו את הפוליטיקה העולמית" מתוך מצבי אונס, אך בפנים בפנים יש גם "רצון פנימי", מפני שאנו משתחררים לאט לאט מהלכלוכים שבממלכתיות.

"עד אשר תבוא" טהרה בעולם, באוויר העולמי, באנושות, שתהיה "עת מאושרה, שיהיה אפשר לנהל ממלכה" נקייה וטהורה, כלי לכלוכים פוליטיים בוויים. התנתקנו מהפוליטיקה

העולמית מאונס שיש בו רצון פנימי, "עד אשר תבוא עת מאושרה, שיהיה אפשר לנהל ממלכה בלא רשעה וברבריות; זהו הזמן שאנו מקווים". כדי להגשים את זה, כדי להגיע לזה, צריכה להיות הכנה של "אזור ישראל בגבורה", ומתוך כך "עוסר ישראל בתפארה".

"מובן הדבר, שכדי להגשימו אנו צריכים להתעורר כוחותינו כולם, להשתמש בכל האמצעים שהזמן מבוא", ש"קורא הדרות" מביא. "הכל", כל הנמצאים וכל סיבוב הסיבות האלקי, "הכל יד אל בורא כל עולמים מהלל", ובינתיים העניין מתעכב. "אבל האיחור" הזה "הוא איחור מוכרח, בולגה נפשנו בחטאים האיומים של הנהגת ממלכה בעת רעה". עדיין יש שלטון הרע בעולם, כפסוק ב'קוהלת': "עת אשר שלט האדם באדם לרע לרע". עד כאן החצי הראשון של העניין.

2. חזרה לחיי ממלכה טהורים

"והנה הגיע הזמן, קרוב מאוד, העולם יתבסס" בשמי ג'רעד, "ואנו נוכל כבר להכין עצמנו, כי לנו כבר אפשר יהיה לנהל ממלכתנו על יסודות הטוב, החכמה, היושר וההארה האלוהית הברורה", מתוך הפסקת הממלכתיות והפוליטיקה.

בפרשת וישלח מסופר על פגישת יעקב ועשיו. עשיו היה עשיר, "יש לי רב", ויעקב חזר עם הצאן, המרעה, "ואני אתנהלה לאיסי". עשיו מזמין אותו - בוא בבקשה וניפגש. אומר לו יעקב: בבקשה, "יעבור נא אדוני לפני עבדך", - כיטוי של כבוד. חז"ל מתבטאים במדרש: "יעקב שלח לעשו את הפנף-פנף" - בגדי מלכות, בגדי ארגמן. אמר לו: אתה תנהל ממלכתיות ופוליטיקה, ואני אפסיק כרגע לשנים אחדות. אלפיים שנה עסוק אתה בדברים האלה, אני צריך קצת לנוח, קצת להפסיק, ואחר-כך אחזור לטהרת הממלכתיות. "יעקב שלח לעשו את הפורפירא": "יעבור נא אדוני לפני עבדך", אין הדבר כדאי ליעקב לעסוק בממלכה, בעת שהיא צריכה להיות דמים מלאה, בעת שתובעת כשרון של רשעה".

יסדנו אומה, יסדנו ממלכה, היסוד קבוע, הגזע והבסיס נקבעו. אחרי שקבענו, יש לנו אפשרות להפסיק קצת לשנים אחדות. "אנו קבלנו רק את היסוד כפי ההכרח ליסד אומה", הכרח אלקי בעולם, "וכיון שנעמל הגזע" שנה קצת הפסקה מממלכתיות, מפוליטיקה. "נעמל הגזע, הודחת ממלך, בנייים נתפורת, נרענו במעמקי האדמה, עד אשר עת הזמיר הגיע וקיל התור ישמע בארצנו" בחזרה לממלכתיות של תורה.

ממלכת כהנים

ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש

(שמות יט ו)

התורה והממלכה בישראל קשורים זה עם זה קשר כל ינתק. המלך בשבתו על כסא ממלכתו, כתב לו את ספר התורה המיוחד לו, משנה התורה¹, כתיבה מיוחדת בתור מלך מושל על העם ומנהיג את החיים החברתיים של הכלל, חוץ מהספר הרגיל שכל אחד מישראל צריך לכתוב לעצמו, בתור בן ישראל מצד החובה של ואתם כתבו לכם את השירה הזאת².

מה אנו למדים מחובה ממלכתית זאת, שקבלת התורה בישראל קבלה כפולה היא, קבלת חובת היחיד בתור יחיד השייך להכלל, לכללות האומה בקדושתה. וקבלת התורה, בתור קבלתה של האומה המנהיגה את חייה החברתיים, בתור לאום. אמנם, עבודה קשה היא ביחוד שמירת התורה הכללית הממלכתית, עבודה הרבה יותר קשה מהשמירה של התורה היחידית. כי התורה ומצותיה באו לצרף את הבריות³, ומלאכת הצירוף של הכלל כולו בתור חברה הזקוקה לעניינים מדיניים, הוא הרבה יותר מסובך בדרך עבודתו ממלאכת הצירוף של כל יחיד כשהוא לעצמו בתור איש פרטי. כי הרי עינינו הרואות שגם המוסר האנושי הפשוט, בדברים שחוש הצדק הטבעי הוא מסייע אותו, עד כמה שאצל הפרטים יש לו על כל פנים איזה אחיזה בחיים, לא זכתה האנושיות בכללותה עדיין, שיהיה מוסכם בתור חובת מוסר ביחס להמדיניות הצבוריות, ואפילו המפלגתית כולה. ובשביל כך אנו יודעים שאותו היצירהרע שבאדם הפרטי - הרי הוא מתגבר בכפלי כפלים בהאדם המדיני הכללי, עד שכל מושגי הטוב והרע, הצדק והרשע הרי הם נעשים אבודים לגמרי מתוך המהומה המדינית והקלחת הממלכתית הרתחת, אשר היא כים נגרש, ובשביל כך נטע יוצר העולמים מראש ומקדם את שמו של משיח לפני בריאת העולם⁴, לפני שמש ינון שמו⁵. כח ממלכתי נגזר מעצם היסוד שבקדושה מוכן הוא בעומק נשמת ישראל הכללית, לפני שמהומת החיים של העולם כולו תוכל לרשום עליו את הרשמים של מחיקת הצדק ואבדן המוסר, הבא במדה הרגילה מתוך הזרם הנורא שבהשתערו גלי החיים החברתיים. ומפני כך אנחנו קוראים את מגילת רות החותמת בתולדתו של דוד מלך ישראל, יסוד משיח אלקי יעקב, בחג השבועות זמן מתן תורתינו. והיה זה לנו לאות, שבאותה התנועה שהננו מרגישים בה את הצמיחה החברותית הלאומית, אנו חייבים לרומם בה את המדריגה המוסרית ואת הזיקה ליסוד הקודש שלנו, בכחה של תורתנו הקדושה שהיא תורת חיים מקור הצדק ומעין האמת. וחלילה לנו לחשוב שהגלים הסוערים שבשאיפה המדינית רשאים הם לעור את עינינו, מבלי לראות נכוחה, וקל וחומר שחס לנו ליתן ליצר המפלגתי העלול להתעורר ביותר, בעת שהתנועה המדינית הולכת להוצר, שיעביר אותנו על מדת הצדק והאמת, על מדת האהבה האנושית הכללית והפרטית, אהבת ישראל, וחובת הקדושה המיוחדת לישראל. כי חובתנו היא לא רק להיות אנשי קודש בתור אנשים פרטיים, כי אם גם וכיחוד להיות ממלכת כהנים וגוי קדוש⁶ ולשאוף ליסוד ממלכתי מקודש, שהוא כדאי להיות נקרא בשמו עוד מלפני ההתהוות של העולם המעשי וכל סאוננו, מיסוד התורה שקדמה לעולם⁷, ומיסודו של דוד מלך ישראל החי וקיים⁸, ועמך כולם צדיקים לעולם יירשו ארץ⁹, במהרה בימינו אמן.